

Agata Ślusarczyk*

**OCENA PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ
PRZEDSIĘBIORSTW Z SEKCJI PRZETWÓRSTWO
PRZEMYSŁOWE W WOJEWÓDZTWIE
PODKARPACKIM W LATACH 2003-2005**

**FINANCIAL LIQUIDITY ASSESSMENT
OF THE COMPANIES FROM INDUSTRIAL
PROCESSING SECTOR FROM PODKARPACIE
PROVINCE DURING THE PERIOD OF 2003-2005**

Summary

One of the main goals of a company is keeping financial liquidity, that is, ability to meet its liabilities. Liquidity problems might be a bankruptcy circumstance and often have negative impact on a company's competitive capacity. The targets of the research in the article are companies from the industrial processing sector. For the financial liquidity assessment, statistical methods based on companies balance data were used. The methods of studying of the level and circulation of floating capital are their significant supplementation. An attempt was made to answer the question whether the trends in financial liquidity in companies from this sector from Podkarpackie Province were convergent with tendencies on the national level during the period of 2003-2005.

1. Uwagi wstępne

Płynność finansowa jest jednym z najistotniejszych elementów w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Zdolność do wywiązywania się z bieżących płatności jest podstawowym warunkiem jego funkcjonowania. Płynność finansowa może być rozpatrywana w skali mikro, tj. danego przedsiębiorstwa oraz makro – sekcje, działy, gospodarka. Ze względu na specyfikę poszczególnych

* mgr, Studium Doktoranckie, Wydział Finansów Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

zbiorowości (np. podobne prawidłowości w zakresie zapasów) ten aspekt analizy jest bardzo istotny. W artykule przeprowadzono badanie wyników przedsiębiorstw z sekcji przetwórstwo przemysłowe województwa podkarpackiego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Dla porównania z innymi województwami wykorzystano statystyczne miary tendencji centralnej i zróżnicowania w odniesieniu do statycznych wskaźników płynności i cyklu konwersji gotówki. Wybór obiektu badań został dokonany ze względu na dominujący udział tej sekcji w populacji wszystkich przedsiębiorstw województwa w zakresie aktywów obrotowych i zobowiązań krótkoterminowych. Celem artykułu jest dokonanie oceny płynności finansowej przedsiębiorstw z sekcji przetwórstwo przemysłowe. Podjęto również próbę zobrazowania, w jaki sposób analiza dynamiczna poszerza wyniki uzyskane w ramach analizy statycznej.

2. Istota płynności finansowej przedsiębiorstwa

Wśród zróżnicowanych celów, które stawiają sobie podmioty gospodarcze, do najczęściej wymienianych i najważniejszych zalicza się utrzymanie płynności finansowej. Umiejętność podejmowania właściwych decyzji dla kontynuowania działalności i wywiązywania się z podjętych zobowiązań warunkuje przetrwanie podmiotu na rynku. W przypadku podmiotów o wysokiej wartości rynkowej problemy z płynnością finansową mogą spowodować jej spadek, a nawet bankructwo. Utrzymanie płynności finansowej wiąże się z podejmowaniem licznych decyzji, związanych z posiadanymi składnikami majątku i zobowiązaniami jednostki. Z tego punktu widzenia przedmiotem zainteresowania są składniki najbardziej płynne, tj. majątek obrotowy (nazywany też aktywami bieżącymi lub obrotowymi) i zobowiązania krótkoterminowe (nazywane też bieżącymi). Zagadnienia dotyczące kapitału obrotowego², które wpływają na zachowanie płynności finansowej to:

- możliwość szybkiej zamiany składników majątku na gotówkę przeznaczoną do spłaty zobowiązań, np. w wyniku sprzedaży;
- wartość rynkowa (w sprawozdaniu finansowym składniki majątku są wykazywane według cen historycznych, najczęściej według cen nabycia);
- struktura majątku obrotowego według stopnia płynności, tj. udział składników najbardziej płynnych³;

2 W literaturze przedmiotu stosuje się pojęcie zarządzanie kapitałem obrotowym brutto, które obejmuje decyzje dotyczące aktywów bieżących i zobowiązań bieżących. W artykule pojęcie kapitału obrotowego zostało użyte w tym znaczeniu. Por. Sierpińska M., Wędzki D., *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*, PWN, Warszawa 1998, s. 101.

3 Np. im wyższy udział środków pieniężnych, tym większe możliwości uregulowania w terminie zobowiązań bieżących. Jednocześnie powstaje koszt utraconych możliwości, który dotyczy m.in. wykorzystania ich w cyklu operacyjnym do kolejnych zakupów bądź skorzystania z kredytu kupieckiego, zamiast płatności gotówkowej.

- struktura zapasów według stopnia zalegania, należności i zobowiązań według terminów przedawnienia;
- udział zobowiązań ciągle wymagalnych (np. z tytułu ciągłych zakupów materiałów, towarów) i okresowo wymagalnych (np. z tytułu podatków);
- dobór źródeł finansowania majątku obrotowego (np. udział kapitałów własnych i obcych, krótko- i długoterminowych).

Problemy z terminowym regulowaniem zobowiązań o charakterze długotrwałym oddziałują na pozycję konkurencyjną danego podmiotu gospodarczego. Negatywna ocena jego sytuacji finansowej przez podmioty zewnętrzne (np. banki, kontrahentów) powoduje, że mogą one żądać natychmiastowej spłaty zobowiązań i wymagać płatności gotówkowych przy nowych transakcjach, co zwiększa problemy płatnicze. Podmiot w takiej sytuacji preferuje płatności gotówkowe z tytułu sprzedaży, co może jednocześnie ograniczać popyt, zwłaszcza gdy konkurenci proponują odroczone terminy płatności. Ograniczona zdolność płatnicza może pozbawiać możliwości inwestowania oraz zawierania korzystnych transakcji, np. zakupu większej partii towarów z atrakcyjnym upustem. Narastające problemy w efekcie prowadzą do bankructwa jednostki.

3. Metody oceny płynności finansowej

Mierniki płynności finansowej powinny umożliwić postawienie diagnozy, czy podmiot jest w stanie uregulować zobowiązania bieżące, czy istnieje zagrożenie utraty tej zdolności. Ocena ta może być dokonana na podstawie strumieni wpływów i wydatków środków pieniężnych w danym okresie (metoda dynamiczna) lub w oparciu o poziom aktywów obrotowych i zobowiązań bieżących (metoda statyczna). Wskaźniki płynności występują w większości zestawień mierników, służących ocenie kondycji finansowej przedsiębiorstwa. Najczęściej wykorzystywane są statyczne metody oceny płynności finansowej bazujące na danych ze sprawozdań finansowych przedsiębiorstw (tabela 1). Na ich zastosowanie wpływa dostępność danych, zwłaszcza do porównań w przestrzeni (między podmiotami, działami, sekcjami). Główną ich wadą jest to, że wykorzystują poziom składników majątku obrotowego i zobowiązań bieżących na określony dzień, a sytuacja w zakresie płynności na przestrzeni danego okresu może być zupełnie inna⁴. Wyniki uzyskane za pomocą tych wskaźników porównuje się z normatywami, z wielkościami z przeszłości oraz z wynikami innych podmiotów z branży. Oce-

⁴ Zgodnie z definicją płynności, jeśli podmiot nie płaci w terminie zobowiązań, to ma problemy z płynnością finansową (ważna jest skala tych zaległości dla kontynuowania działalności). W bilansie informacje na ten temat nie występują. W praktyce podmioty dobierają często takie metody (np. rachunek przepływów pieniężnych, cykl konwersji gotówki) lub modyfikują statyczne wskaźniki płynności (np. korygując aktywa obrotowe o wybrane kategorie), tak aby w sposób wiarygodny oceniały ich sytuację w zakresie płynności. Propozycję modyfikacji statycznych wskaźników płynności z uwzględnieniem czynnika czasu zaprezentował m.in. A. Kusak, *Weryfikacja wskaźników płynności*, „*Controlling i Rachunkowość Zarządcza*” 2000, nr 3.

na opisowa uzupełniona o porównania z różnymi bazami daje możliwość pełnej oceny danego zjawiska. Dopiero w oparciu o odchylenia od podstawy porównań można sprecyzować ocenę negatywną lub pozytywną.

Tabela 1. Statyczne wskaźniki płynności finansowej

Nazwa wskaźnika	Konstrukcja wskaźnika (iloraz)	Wartość normatywna wskaźnika
wskaźnik bieżącej płynności	$\frac{\text{aktywa bieżące}}{\text{pasywa bieżące}}$	1,2-2,0 1,6-1,9 1,5-2,0
wskaźnik wysokiej płynności	$\frac{\text{aktywa bieżące-zapasy-rozliczenia międzyokresowe}}{\text{pasywa bieżące}}$	1,0-1,2 0,9-1,0
wskaźnik płynności przyspieszonej (wskaźnik środków pieniężnych)	$\frac{\text{inwestycje krótkoterminowe}}{\text{pasywa bieżące}}$	0,16-0,20

a) aktywa bieżące to składniki z grupy B „aktywa obrotowe” z bilansu;

b) pasywa bieżące to krótkoterminowe składniki z grupy B „zobowiązania i rezerwy na zobowiązania” w bilansie lub tylko zobowiązania krótkoterminowe (grupa B III w bilansie);

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sierpińska M., Wędzki D., *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*, PWN, Warszawa 1998, s. 59-61, Cierpiat-Wolan M., Wojnar E., *Kondycja finansowa przedsiębiorstw województwa podkarpackiego*, „Wiadomości Statystyczne” 2002, nr 8, s. 45.

Statyczne wskaźniki płynności pokazują, ile razy aktywa bieżące lub ich wybrane elementy są wyższe od zobowiązań bieżących. Im wyższy notują poziom, tym większe winny być możliwości spłaty zobowiązań, przy założeniu, że składniki majątkowe mogą zostać szybko zmienione na gotówkę. Wysoki poziom wskaźników oznacza, że zmniejsza się udział zobowiązań bieżących w finansowaniu cyklu eksploatacyjnego [Sierpińska 1998, s. 59].

Do uzupełnienia oceny płynności finansowej stosuje się wskaźniki obrotu (zwane wskaźnikami rotacji, cyklu) składnikami majątku obrotowego i zobowiązań bieżących. Porównanie przeciętnego okresu obrotu zapasami, należnościami i zobowiązaniami pozwala ustalić cykl konwersji gotówki (cykl środków pieniężnych) - tabela 2.

Tabela 2. Wskaźniki rotacji służące ustaleniu cyklu konwersji gotówki

Nazwa wskaźnika	Konstrukcja wskaźnika (w dniach)
cykl zapasów w dniach	$\frac{\text{zapasy} * \text{liczba dni w okresie}}{\text{sprzedaż}}$
cykl należności w dniach	$\frac{\text{należności krótkoterminowe} * \text{liczba dni w okresie}}{\text{sprzedaż}}$
cykl zobowiązań w dniach	$\frac{\text{zobowiązania krótkoterminowe} * \text{liczba dni w okresie}}{\text{sprzedaż}}$
cykl konwersji gotówki	cykl zapasów + cykl należności - cykl zobowiązań

- a) jako sprzedaż we wskaźnikach przyjmuje się z reguły sprzedaż produktów, towarów i materiałów lub przychody ogółem;
- b) poszczególne składniki aktywów obrotowych i zobowiązania należy ustalić na poziomie średnim w danym okresie; jeśli brak takiej możliwości, stosuje się stan tych składników na określony dzień.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sierpińska M., Jachna T., *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, PWN, Warszawa 2004, s. 154-160.

Cykl konwersji gotówki przedstawia okres, który upływa od dnia wydatkowania środków na spłatę zobowiązań do dnia odzyskania ich w cyklu operacyjnym w wyniku wpływu należności. Ujemny wskaźnik oznacza, że przeciętny okres spłaty zobowiązań jest dłuższy niż cykl operacyjny (suma cyklu zapasów i należności). W zarządzaniu kapitałem obrotowym postuluje się, aby cykl konwersji gotówki był bliski zeru. Wysoki poziom dodatni cyklu oznacza znaczne zapotrzebowanie na środki pieniężne dla zapewnienia kontynuowania działalności (np. dla dokonania kolejnych zakupów). Poziom ujemny może wskazywać na silną pozycję konkurencyjną jednostki, która uzyskała długie terminy płatności zobowiązań. Równocześnie występowanie zobowiązań przeterminowanych (jako przejaw problemów z płynnością) wydłuża przeciętną rotację zobowiązań i może powodować ujemny cykl konwersji gotówki, którego nie można wtedy oceniać pozytywnie⁵.

4. Wskaźniki płynności finansowej i ich ocena dla sekcji przetwórstwo przemysłowe województwa podkarpackiego w latach 2003-2005

Obiektem badań były przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe z województwa podkarpackiego. W grupie podmiotów gospodarczych pro-

5 Zastosowanie w cyklu konwersji gotówki należności i zobowiązań krótkoterminowych przeterminowanych, może zniekształcać w pewien sposób ocenę płynności. W przypadku należności ujęcie łącznie przeterminowanych oddziałuje na wydłużenie cyklu konwersji gotówki (ocena negatywna), a w przypadku zobowiązań krótkoterminowych – na skrócenie cyklu (ocena pozytywna). Ze względu na brak danych w rocznikach statystycznych nie było możliwe dokonanie oceny tego zjawiska dla badanej próby.

wadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób podmioty z tej sekcji stanowiły w 2005 r. 33,2%. Udział przedsiębiorstw z badanej sekcji w wynikach wszystkich przedsiębiorstw z województwa w ujęciu poszczególnych kategorii jest następujący:

- przychody z całokształtu działalności – 49,3%;
- aktywa obrotowe – 59,5%;
- należności krótkoterminowe – 59,8%;
- zobowiązania krótkoterminowe – 55,2%.

Analiza struktury aktywów obrotowych dla województwa podkarpackiego wskazuje, że najważniejszym składnikiem aktywów obrotowych są należności krótkoterminowe. Ich udział w okresie 3 lat wynosi od 43,8% do 47,9% i obniża się. Jednocześnie należności z tytułu dostaw i usług stanowią w tym okresie od 85% do 89% należności krótkoterminowych. Zapasy posiadają udział w aktywach obrotowych w granicach 33-35%, a inwestycje krótkoterminowe – 18-21%. Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw charakteryzują się wzrostem udziału w zobowiązaniach krótkoterminowych z 43% do 49%. W okresie 2003-2005 zmniejszył się udział kredytów i pożyczek w zobowiązaniach krótkoterminowych o 1,9 pkt. proc. do poziomu 26,6%. Zaznaczyć trzeba, że wskaźniki udziału należności w aktywach bieżących i zobowiązań z tytułu dostaw w zobowiązaniach krótkoterminowych są wyższe dla całego kraju niż dla Podkarpacia. Jednocześnie przedsiębiorstwa Podkarpacia posiadają wyższy niż dla całej sekcji w kraju udział inwestycji krótkoterminowych w aktywach bieżących oraz kredytów i pożyczek w zobowiązaniach bieżących (tabela 3).

Tabela 3. Struktura aktywów bieżących i zobowiązań bieżących dla przedsiębiorstw z sekcji przetwórstwo przemysłowe województwa podkarpackiego w latach 2003-2005 (w %, różnica w pkt. proc.)

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2005 Polska	'05-'04	'05-'03	'04-'03
udział zapasów w aktywach obrotowych	32,65	33,72	34,58	32,04	0,87	1,93	1,06
udział należności krótkoterminowych w aktywach obrotowych	47,90	43,80	44,69	48,28	0,89	-3,21	-4,10
udział inwestycji krótkoterminowych w aktywach obrotowych	18,10	21,13	19,57	17,69	-1,56	1,47	3,03
udział krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych w aktywach obrotowych	1,35	1,35	1,15	1,99	-0,20	-0,19	0,00

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2005 Polska	'05-'04	'05-'03	'04-'03
udział kredytów i pożyczek w zobowiązaniach krótkoterminowych	28,51	27,45	26,64	22,05	-0,80	-1,87	-1,07
udział zobowiązań z tytułu dostaw w zobowiązaniach krótkoterminowych	43,00	43,17	49,07	51,27	5,90	6,07	0,17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS z lat 2003-2005.

Wszystkie wskaźniki płynności dla województwa podkarpackiego (tabela 4) wykazują w okresie 2003-2005 tendencję rosnącą i przyjmują w większości wartości wyższe od normatywnych. Wzrost ten wynika z szybszego przyrostu aktywów obrotowych, niż zobowiązań bieżących. Zobowiązania bieżące obniżyły się w efekcie m.in. zmniejszenia poziomu kredytów i pożyczek krótkoterminowych. Jednocześnie zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług zanotowały tendencję rosnącą. Oznaczać to może zwiększenie udziału zobowiązań w finansowaniu cyklu obrotowego lub wzrost udziału zobowiązań przeterminowanych. Należności krótkoterminowe rosły wolniej niż przychody ze sprzedaży, co może wskazywać na skrócenie terminów płatności bądź spadek udziału należności przeterminowanych.

Tabela 4. Ocena wskaźników płynności finansowej w województwach za pomocą parametrów struktury i zróżnicowania w latach 2003-2005

Wyszczególnienie	wskaźnik bieżącej płynności			wskaźnik wysokiej płynności			wskaźnik płynności gotówkowej		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
woj. podkarpackie	1,27	1,42	1,57	0,84	0,92	1,01	0,23	0,30	0,31
średnia	1,19	1,33	1,39	0,78	0,86	0,91	0,17	0,23	0,25
odchylenie standardowe	0,17	0,14	0,16	0,11	0,13	0,14	0,03	0,08	0,10
współczynnik zmienności	0,14	0,11	0,12	0,14	0,15	0,16	0,16	0,33	0,41
wartość minimalna	0,95	1,06	1,14	0,65	0,57	0,66	0,13	0,11	0,16
wartość maksymalna	1,67	1,66	1,75	1,09	1,06	1,28	0,23	0,41	0,60
rozstęp (max-min)	0,72	0,60	0,61	0,44	0,49	0,62	0,10	0,30	0,44
mediana	1,22	1,34	1,36	0,77	0,87	0,90	0,17	0,24	0,24
kwartył pierwszy	1,09	1,28	1,28	0,71	0,82	0,81	0,16	0,17	0,19
kwartył trzeci	1,24	1,41	1,48	0,83	0,93	0,99	0,19	0,27	0,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS z lat 2003-2005.

Tendencję rosnącą wykazują również wskaźniki płynności dla większości województw. Wskaźniki dla województwa podkarpackiego są wyższe od średniej dla województw wartości środkowej (mediana) i znajdują się w grupie 25% województw o najwyższych wskaźnikach płynności (wyjątek stanowi wskaźnik wysokiej płynności w 2004 r.). Na poprawę płynności wskazują również wyższe wartości wskaźników minimalnych oraz wzrost rozpiętości między maksymalnymi a minimalnymi wskaźnikami (tabela 4). Najmniejsze zróżnicowanie wśród województw dotyczy wskaźników bieżącej płynności. Wartości wskaźników różnią się od średniego poziomu przeciętnie od 11% do 14%. Stopień zróżnicowania wskaźników wysokiej płynności jest wyższy - od 14% do 16%. Najwyższe zróżnicowanie zauważa się przy wskaźnikach wysokiej płynności, tj. od 16% do 41%⁶.

Zmiany w poziomie wskaźników płynności, w strukturze kapitału obrotowego, wynikają ze zmian rotacji poszczególnych elementów majątku obrotowego i zobowiązań bieżących. Cykl konwersji gotówki dla województwa podkarpackiego (tabela 5) wydłużył się z 3 do 21 dni w wyniku zwiększenia rotacji zapasów i skrócenia rotacji należności i zobowiązań krótkoterminowych. Średni cykl konwersji gotówki dla województw wydłużył się o 12 dni. W okresie 2003-2005 nastąpiło skrócenie rotacji należności o 5 dni oraz zobowiązań krótkoterminowych o 18 dni, natomiast w rotacji zapasów zmiana nie przekroczyła 1 dnia. Zmniejszyło się jednocześnie zróżnicowanie cyklu konwersji gotówki wśród województw z 480% do 120%. Zwiększyła się wartość minimalna i obniżyła maksymalna wskaźnika. Grupa 50% badanych województw w 2003 r. i 25 % w 2004 r. uzyskiwała ujemny cykl konwersji gotówki. Natomiast w 2005 r. wartość ujemna występowała w 3 województwach.

Tabela 5. Ocena cyklu konwersji gotówki w województwach za pomocą parametrów struktury i zróżnicowania w latach 2003-2005

Wyszczególnienie	cykl konwersji gotówki		
	2003	2004	2005
woj. podkarpackie	3	9	21
średnia	-3	5	9
odchylenie standardowe	15	12	10
współczynnik zmienności	-4	2	1
wartość minimalna	-33	-22	-13
wartość maksymalna	30	25	24
rozstęp (max-min)	63	47	37

6 Ocena zbiorowości województw pod względem wskaźników płynności wykazuje, że rozkłady charakteryzują się dużym podobieństwem jedynie dla wskaźnika wysokiej płynności (wskaźnik podobieństwa 0,88), a dla pozostałych parametrów podobieństwo jest słabe (wskaźnik podobieństwa poniżej 0,50).

Wyszczególnienie	cykl konwersji gotówki		
	2003	2004	2005
mediana	0	8	11
kwartył pierwszy	-11	0	5
kwartył trzeci	4	12	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS z lat 2003-2005.

Wydłużenie cyklu konwersji gotówki dla przedsiębiorstw województwa podkarpackiego, jak i dla całej sekcji, oznacza zwiększenie zapotrzebowania na środki pieniężne. Dla zapewnienia kontynuowania działalności wymagane jest utrzymywanie odpowiednich zasobów środków pieniężnych lub przyjęcie właściwej strategii zarządzania kapitałem obrotowym. W 2005 r. zasoby inwestycji krótkoterminowych wystarczały we wszystkich województwach na pokrycie tego zapotrzebowania. Poziom kilkunastu czy kilkudziesięciu dni oczekiwania na uwolnienie gotówki z cyklu operacyjnego zwiększa wymagania wobec zarządzających płynnością. W województwie podkarpackim w 2005 r. cykl operacyjny wynosił 107 dni, a dla całej sekcji w Polsce – 95 dni. Teoretyczne możliwości spłaty zobowiązań bieżących za pomocą majątku obrotowego dla przedsiębiorstw z Podkarpacia należy ocenić pozytywnie. Cykl należności w województwie podkarpackim należy do najdłuższych w kraju, co może wynikać z posługiwania się tym instrumentem dla podwyższenia konkurencyjności swojej oferty lub z występowania należności przeterminowanych. Cykl zobowiązań jest krótszy dla Podkarpacia niż średnia dla kraju, czyli warunki spłaty są bardziej w nim restrykcyjne niż dla części województw. W celu poprawy płynności przedsiębiorstwa Podkarpacia w większym zakresie korzystają z kredytów krótkoterminowych. Dla skrócenia okresu oczekiwania na spływ gotówki postulowane jest skrócenie cyklu zapasów, który ukształtował się na najwyższym poziomie wśród województw. Kierunek zarządzania kapitałem obrotowym jest wyznaczony przez długi okres upłynnienia majątku obrotowego i przez zmniejszającą się rotację zobowiązań bieżących.

Dla zobrazowania specyficznych cech wskaźników płynności dla sekcji przetwórstwo przemysłowe zestawiono identyczne wskaźniki dla sekcji handel i naprawy (tabela 6).

Tabela 6. Wskaźniki płynności finansowej przedsiębiorstw z sekcji handel i naprawy województwa podkarpackiego w latach 2003-2005

Wyszczególnienie	2003	2004	2005
wskaźnik bieżącej płynności	1,15	1,19	1,23
wskaźnik wysokiej płynności	0,67	0,67	0,70
wskaźnik wysokiej płynności	0,10	0,10	0,12
cykl konwersji gotówki	2,10	4,60	6,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS z lat 2003-2005.

Porównanie wskaźników płynności dla tych sekcji wskazuje, że wyższy poziom jest charakterystyczny dla sekcji przetwórstwo przemysłowe. Podmioty z sekcji handel i naprawy osiągają niższe wskaźniki płynności, ale krótszy cykl konwersji gotówki zostanie w tym wypadku oceniony pozytywnie. W działalności handlowej cykl operacyjny jest z reguły krótszy w efekcie szybkiej rotacji zapasów i należności (dłuższa w handlu hurtowym niż w detalicznym). Dla działalności przetwórczej typowy jest długi cykl operacyjny w następstwie wysokich zapasów surowców, materiałów, produktów gotowych oraz wysokich należności zależnie od rodzaju potrzeb, które produkty te zaspokajają i od polityki kredytowej. Zazwyczaj jest on w części finansowany kapitałem stałym, a w części kredytem od dostawców. W działalności handlowej należności są często pokryte kredytem od dostawców. Zatem wskaźniki płynności są zwykle niższe w działalności handlowej, niż w przetwórczej, chociaż ich ocena wcale nie musi być negatywna.

5. Uwagi końcowe

Wyniki przeprowadzonych badań (tabela 6) umożliwiają dokonanie oceny w ujęciu statycznym i dynamicznym. Pomimo, że cykl konwersji gotówki nie zalicza się wprost do dynamicznych metod oceny płynności, to wykorzystanie przez niego elementu czasu weryfikuje i poszerza wyniki metod statycznych. Te metody analiz są ściśle ze sobą związane. Statyczne wskaźniki płynności pokazują o ile aktywa obrotowe (lub wybrane składniki) są wyższe lub niższe od zobowiązań bieżących, a okres obrotu elementami kapitału obrotowego wskazuje, jak efektywnie się nimi zarządza.

Tabela 7. Ocena płynności finansowej przedsiębiorstw województwa podkarpackiego z sekcji przetwórstwo przemysłowe w latach 2003-2005 na podstawie wybranych wskaźników

Lp.	Wyszczególnienie	2003	2004	2005	różnica 2005-2004	różnica 2005-2003
wskaźnik bieżącej płynności						
A	województwo podkarpackie	1,27	1,42	1,57	0,16	0,30
B	średnia dla województw	1,19	1,33	1,39	0,06	0,20
C	wartość normatywna wskaźnika	1,20	1,20	1,20	0,00	0,00
D	odchylenie od średniej dla województw (A-B)	0,08	0,08	0,19	0,10	0,11
E	odchylenie od wartości normatywnej (A-C)	0,07	0,22	0,37	0,16	0,30
wskaźnik wysokiej płynności						
A	województwo podkarpackie	0,84	0,92	1,01	0,09	0,17
B	średnia dla województw	0,78	0,86	0,91	0,05	0,13
C	wartość normatywna wskaźnika	0,90	0,90	0,90	0,00	0,00
D	odchylenie od średniej dla województw (A-B)	0,06	0,06	0,10	0,04	0,04
E	odchylenie od wartości normatywnej (A-C)	-0,06	0,02	0,11	0,09	0,17
wskaźnik płynności gotówkowej						
A	województwo podkarpackie	0,23	0,30	0,31	0,01	0,08
B	średnia dla województw	0,17	0,23	0,25	0,02	0,08
C	wartość normatywna wskaźnika	0,16	0,16	0,16	0,00	0,00
D	odchylenie od średniej dla województw (A-B)	0,06	0,07	0,06	-0,01	0,00
E	odchylenie od wartości normatywnej (A-C)	0,07	0,14	0,15	0,01	0,08
cykl konwersji gotówki						
A	województwo podkarpackie	2,69	9,11	21,33	12,21	18,64
B	średnia dla województw	-3,20	5,41	8,61	3,20	11,81
C	odchylenie od średniej dla województw (A-B)	5,89	3,70	12,72	9,02	6,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS z lat 2003-2005.

Wśród zaobserwowanych tendencji w okresie 2003-2005 w obszarze płynności finansowej przedsiębiorstw z sekcji przetwórstwo przemysłowe województwa podkarpackiego należy zauważyć:

- wszystkie styczne wskaźniki płynności dla badanego województwa są wyższe od wartości normatywnych i od średniej dla województw;
- wskaźniki bieżącej i wysokiej płynności wzrosły bardziej w województwie podkarpackim niż średnie dla wszystkich województw;
- wzrost różnicy między wskaźnikiem bieżącej płynności a wysokiej płynności z 0,43 do 0,56 świadczy o wzroście poziomu zapasów (w tym okresie odpowiednio różnica między średnimi wskaźnikami dla województw wzrosła z 0,41 do 0,48);
- zwiększenie w 2005 r. różnicy między wskaźnikiem wysokiej a gotówkowej płynności świadczy o wzroście poziomu należności;
- dłuższy cykl konwersji gotówki dla województwa podkarpackiego od średniej dla województw (w 2005 r. o prawie 13 dni);
- znaczne wydłużenie cyklu konwersji gotówki w latach 2003-2005 – o prawie 19 dni dla województwa podkarpackiego, podczas gdy średni cykl wydłużył się o 12 dni.

Uzupełnienie statycznych metod oceny płynności o miernik o charakterze dynamicznym zmienia korzystną ocenę płynności i wskazuje określone zagrożenia oraz kierunki zarządzania kapitałem obrotowym.

Literatura

1. Cierpiął-Wolan M., Wojnar E., *Kondycja finansowa przedsiębiorstw województwa podkarpackiego*, „Wiadomości Statystyczne” 2002, nr 8.
2. Kusak A., *Weryfikacja wskaźników płynności*, „Controlling i Rachunkowość Zarządcza” 2000, nr 3.
3. *Metody statystyczne w analizie działalności przedsiębiorstwa*, praca zbiorowa pod red. E. Nowak, PWE, Warszawa 2001.
4. Ryżewska S., *Bankowa analiza przedsiębiorstwa dla potrzeb oceny ryzyka kredytowego*, TWIGGER, Warszawa 1999.
5. Sierpińska M., Jachna T., *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, PWN, Warszawa 2004.
6. Sierpińska M., Wędzki D., *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*, PWN, Warszawa 1998.
7. *Ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości*, Dz. U. 2002, nr 76, poz. 694 z późn. zm.
8. Wędzki D., *Teoria zintegrowanego zarządzania kredytem handlowym w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo AE w Krakowie, Kraków 2000.
9. www.stat.gov.pl